

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 443/2022 rd

Svar på skriftligt spørgsmål om att hjälpa skadade vilda djur

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade Talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spørgsmål SS 443/2022 rd undertecknat av riksdagsledamot Jenni Pitko /gröna:

Vad gör regeringen för att se till att skadade djur som björnhonan i Eno alltid i första hand får hjälp i stället för att avlivas,

vad gör regeringen för att förbättra de finska myndigheternas beredskap att hjälpa skadade stora rovdjur och

vad gör regeringen för att se till att myndigheterna i fall som med björnen i Eno har tydliga tolkningsanvisningar för när den höga tröskeln för avlivning av djur som fastställs i både habitatdirektivet och djurskyddslagen överskrids?

Som svar på detta spørgsmål anför jag följande:

I djurskyddslagen (247/1996) finns bestämmelser om hur man ska försöka hjälpa ett hjälplöst eller sjukt djur. Enligt 14 § 4 mom. i djurskyddslagen ska man försöka hjälpa ett vilt djur som är sjukt, skadat eller annars i hjälplöst tillstånd. Är djuret dock i sådant tillstånd att det är uppenbart grymt mot det att hålla det vid liv, skall djuret avlivas eller avlivning ombesörjas. På samma sätt innehåller jaktlagen bestämmelser om vilt som motsvarar med principerna i djurskyddslagen. I 84 § i jaktlagen föreskrivs det om behandling av djur i hjälplöst tillstånd. Den som påträffar ett djur som avses i denna lag och som är sjukt, skadat eller annars i hjälplöst tillstånd skall i mån av möjlighet hjälpa djuret eller försöka underrätta området ägare, jakträttshavaren eller polisen därom. Är djuret i ett sådant tillstånd att det uppenbarligen utsätts för oskäligt lidande om det hålls vid liv, får upphittaren avliva det även om han inte har rätt att på området fanga eller döda djuret eller fastän djuret är fredat när det påträffas. Enligt 41 § i naturvårdslagen ska även ett fridlyst djur som påträffas sjukt, skadat eller annars i hjälplöst tillstånd i mån av möjlighet ges hjälp. Djuret kan tas om hand för transport till vård och för tillfällig vård. I övrigt skall djurskyddslagen iakttas.

För att minska djurets lidande får djuret avlivas om det inte finns något annat sätt att minska onödigt lidande.

Det finns situationer då man kan hjälpa vilda djur i ett hjälplöst tillstånd, t.ex. kan hjortdjur som fallit ner i en isvak ibland räddas genom att man drar upp dem ur vaken innan de hinner drunkna. Det kräver dock specialkompetens inom räddningsverksamhet, utrustning och anslag, som räddningsmyndigheten på goda grunder är skyldig att prioritera att använda för att rädda människoliv. Vilda djur försöker ofta att bete sig på ett artspecifikt sätt genom att fly från rovdjur. Eftersom vilda djur inte är vana vid att hanteras av människor kan det vara mycket svårt för människor att fånga dem. Det bör noteras att fångst, hantering, transport och att hålla vilda djur, särskilt vuxna sådana, i fångenskap alltid i regel orsakar ett visst mått av lidande. Därför måste man noggrant tänka på att man inte i syfte att hjälpa i slutändan orsakar onödigt lidande.

Den 10 januari 2022 utfärdade Polisstyrelsen en anvisning (POL-2020-6759) i vilken man i punkt 6 i polisens riktlinjer för verksamheten när det gäller stora rovdjur och vildsvin konstaterar följande: ”Då ett stort rovdjur eller ett vildsvin har skadats i en trafikolycka eller när polisen på annat sätt blir underrättad om ett skadat stort rovdjur eller vildsvin ska en order om avlivning av djuret ges. Grunden för avlivningsordern är djurskyddsmässiga orsaker och äventyrande av människors säkerhet. Polisen kan i den omfattning som behövs rådgöra med samarbetsmyndigheter, såsom Naturresursinstitutet (LUKE), Finlands viltcentral, tillsynsveterinärer och de officiella djurparkerna i Europeiska djurparksförbundet (EAZA) (i Finland Högholmens djurpark samt Etseri och Ranua djurpark).

Enligt veterinärers bedömning lider ett djur som skadas av en småviltfälla vanligtvis av smärta och lidande som uppfyller kriterierna för avlivning enligt 14 § i djurskyddslagen, det vill säga djuret kan inte lämnas i naturen. I enskilda fall kan polisen också överväga att använda mildare metoder än avlivning, exempelvis att fånga eller söva djuret och avlägsna fällan. Det kan exempelvis vara aktuellt om en veterinär anser att skadan är lindrig och/eller om det enligt en övergripande bedömning är möjligt att vidta mildare åtgärder (tid, resurser, djurets situation, t.ex. kull).

Polisen kan vid behov och på särskild begäran be om handräckning från myndighetsaktörer (tillsynsveterinärer, LUKE) för att fånga, söva och avlägsna stora rovdjur från fällor. Tillsynsveterinärerna har inga läkemedel eller utrustning som lämpar sig för bedövning av björnar, men kan få sådana från Naturresursinstitutet.

Att fånga in och söva ett skadat stort rovdjur (särskilt en björn) är en så krävande och farlig uppgift, som bland annat innebär att man måste ha befogenheter för läkemedelsförskrivning, att den inte kan göras av någon annan än erfarna, utbildade och behöriga aktörer. I Finland är det endast aktörer på Naturresursinstitutet (LUKE) som har tillräcklig erfarenhet, utbildning och befogenhet (tillstånd) för att utföra denna uppgift. Polisen har inte den kompetens eller de verktyg som krävs för att utföra uppgiften. En begäran om handräckning till Naturresursinstitutet för att fånga, söva och avlägsna djur från fällor är det enda förfarande som kan bli aktuellt.

Om Naturresursinstitutet (Luke) ger polisen handräckning i utförandet av en uppgift, ansvarar den som begärt handräckningen (polisen) för ansvars- och ersättningsfrågor i samband med uppgiften, såsom personskador, egendomsskador och kostnadsersättningar. Naturresursinstitutet i Finland bestämmer vilka fångst- och/eller sövningsmetoder som ska användas för uppgiften. Det kan vara extremt svårt att fånga in ett skadat djur för att söva och behandla det och det kan ta resurser i anspråk på obestämd tid. Det finns ingen anledning att engagera polisen och de aktörer som ger handräckning i långvariga spårningsoperationer. Polisen begär handräckning för högst tre veckor (21 dagar) i taget. Det exakta innehållet i handräckningen överenskommes separat mellan den som begär handräckning och den som tillhandahåller det.”

Eftersom situationerna kan variera mycket när det gäller att hjälpa eller avliva vilda djur måste man göra överväganden från fall till fall. Att hålla ett djur vid liv i väntan på fångster som det är mycket tveksamt om de kommer att lyckas eller osäkra försök till behandling som förlänger lidandet skulle i många situationer i själva verket utgöra grymhet mot djuret i lagens mening, då djuret skulle ha fått ett mindre smärtsamt öde om det avlivades så snabbt som möjligt. De finska myndigheterna kan anses ha införlivat lagstiftningens krav i sin verksamhet. Man bör försöka hjälpa djuret, men i de fall då detta inte är möjligt och det är uppenbart grymt att hålla djuret vid liv måste djuret som en sista utväg avlivas. Jord- och skogsbruksministeriet anser att polisens anvisning är berättigad och ministeriet har inga planer på att ändra den aktuella lagstiftningen i detta avseende.

Helsingfors 20.9.2022

Jord- och skogsbruksminister Antti Kurvinen